

**KULTŪROS PAVELDO VERTYBĖS TYRIMO, KONSERVAVIMO IR RESTAURAVIMO
PROGRAMA**

OBJEKTAS

Kryžius (Uk. KVR 14718), adresas: Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus r.

SAVININKAS

Alytaus rajono savivaldybės administracija (įmonės kodas 188718528)
Pulko g. 21, LT-62135 Alytus, Tel. +370 315 55530, El. paštas:
info@arsa.lt

RENGĖJAS

UŽSAKOVAS

Alytaus rajono savivaldybės administracija (įmonės kodas 188718528)
Pulko g. 21, LT-62135 Alytus, Tel. +370 315 55530, El. paštas
info@arsa.lt

2025 birželis

**Kryžiaus (Uk. KVR 14718), Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus r.
TYRIMO, KONSERVAVIMO IR RESTAURAVIMO DARBŲ PROGRAMA**

BYLOS TURINYS

1. Aiškinamasis raštas	1
2. Darbų užduotis	4
3. Defektinis aktas	11
4. Tyrimų išvados	15
5. Darbų metodika	17
6. Sąmata ir sąmatos ekspertizė	21
7. Fotofiksacija	28
8. Brėžiniai	35
9. Restauravimo tarybos protokolas Nr. 114-141	37
10. Kvalifikacijos pažymėjimas	39

ATLIKTŲ TYRIMŲ MEDŽIAGA (pridedama prie Programos)

[redacted] Kryžiaus mūro ir tinko skiedinių cheminiai ir granulimetriniai, polichrominio dekoru stratigrafiniai ir cheminiai bei užterštumo vandenyje tirpiomis druskomis tyrimai bei jų apibendrinimas. Vilnius, 2025.

[redacted], Kryžius Nemunaitėje, Alytaus aps., Alytaus r., Nemunaičio mstl., Un. kodas 14/18. Polichromijos tyrimai, spalvinis atkūrimo projektas. Vilnius, 2011

[redacted] Nemunaičio kryžiaus fotogrametriniai paviršiaus ploto matavimai. Vilnius. 2024

[redacted] Nemunaičio miestelio kryžiaus restauravimo darbų aprašas. Alytus. 2010

Kryžiaus (Uk. KVR 14718), Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus r.

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Programa parengta vadovaujantis LIETUVOS KULTŪROS MINISTRO PATVIRTINTU KILNOJAMŲJŲ KULTŪROS VERTYBIŲ TYRIMO, KONSERVAVIMO IR RESTAURAVIMO TVARKOS APRAŠU (2009 m. birželio 30 d. NR. IV-331, 2020 balandžio 30 d. įsakymo Nr. IV-592 redakcija) ir LIETUVOS RESPUBLIKOS KILNOJAMŲJŲ KULTŪROS VERTYBIŲ RESTAURATORIŲ ATESTAVIMO KOMISIJOS NUOSTATAIS (2023 m. liepos 17 d. Nr. IV-605, Vilnius).

Pagal Kryžiaus ikonografines nuotraukas matoma, kad po 1978 m., o gal ir anksčiau, yra pasikeitusi paminklo pagrindo architektūra. Programoje numatoma atkurti pirminį paminklo vaizdą – atkuriant trijų pakopų netaisyklingo plano pagrindą aplink Kryžių, betoninį tvorelės apvadą su aštuoniais stulpeliais (du iš jų – išlikę) ir kaltinę metalinę tvorelę.

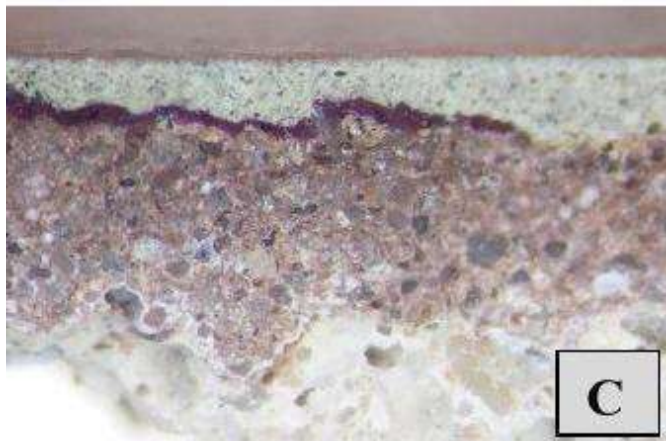
2012 m. buvo atlikti paminklo polichrominiai tyrimai. Tačiau, 2025 m. apžiūrėjus paminklą vietoje ir atlikus cheminius paminklo tyrimus, paaiškėjo, kad didžioji dalis pirminio paminklo paviršiaus dekoravimo buvo atlikta ne paviršių dažymo būdu, o spalvintu dekoratyviniu tinku ir granitiniu tinku, kurių paviršius nebuvo dažytas. Pav.1 matomi tinko mėginio sluoksniai su spalvotu tinku. Pav. 2 matomi tinko sluoksniai su granitiniu mozaikiniu tinku. Ant šių dekoratyvinių tinkų paviršiaus atlikti pertrynimai ir dažų sluoksniai yra vėlesni.

Rausvos spalvos, apie 0,5 – 1,5 cm storio spalvintas dekoratyvinis tinkas buvo naudotas šiose vietose: ant lygių paminklo plokštumų, dekoratyvinių cokolinės paminklo dalies elementų (kryžių), šoninių stulpelių lygių plokštumų ir šoninių obeliskų lėlių apatinės dalies traukų, centrinio obelisko po kryžiumi plokštumų, ant tvorelės stulpelių paviršių. Iš spalvinto rausvo tinko buvo sukurtas ir bareljefas fasadinėje plokštumoje.

Granitinis mozaikinis tinkas, susidedantis iš baltos ir rausvos spalvų uolienos skaldelės ant pilko skiedinio pamušalo, buvo naudotas dekoruojant šias paminklo vietas: pagrindinio kryžiaus paviršius, obelisko po kryžiumi briaunos ir trauka, šoninių stulpelių dekoratyvinės lėlijos, šių stulpelių deko gilumos, cokolinės paminklo dalies deko gilumos.

Dažytos buvo tik fasadinės plokštumos su bareljefu ir tekstu fonas – juodais (medžio anglis, rudoji ochra, raudonas švino pigmentas) kazeino pagrindo dažais. Taip pat, vario – cinko lydinio pudros kazeino dažais įgilintas tekstas ant fasadinės plokštumos ir iškilus tekstas ant bareljefo.

Šioje programoje numatoma atkurti pirminį paminklo dekoravimo būdą, paremtą cheminių tyrimų ataskaita. Paviršiaus dekoravimo schema pateikta Pav. 3.

Pav. 1

Mėginys Nr.6 – T-6 (Stogelis – spalvotas tinkas): C – Mėginio skerspjūvio vaizdas pro mikroskopą, x40;¹

Pav. 2

Mėginys Nr.5 – T-5 (Karnizas po stogeliu – su raudonais akmenukais): C– mėginio skerspjūvio vaizdas pro mikroskopą, x40;²

Apatinis kalkinio tinko sluoksnis

Pamušalinis granitinio mozaikinio tinko sluoksnis

Granitinis mozaikinis tinkas

Antrinis sintetinis dažas

Granitinio mozaikinio tinko sluoksnių atodanga ant paminklo.

Fotografavo

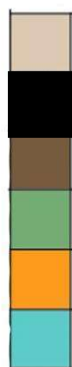

[Redacted] Kryžiaus mūro ir tinko skiedinių cheminiai ir granulimetriniai, polichrominio deko stratigrafiniai ir cheminiai bei užterštumo vandenyje tirpiomis druskomis tyrimai bei jų apibendrinimas. Vilnius, 2025, psl.12.

[Redacted] Kryžiaus mūro ir tinko skiedinių cheminiai ir granulimetriniai, polichrominio deko stratigrafiniai ir cheminiai bei užterštumo vandenyje tirpiomis druskomis tyrimai bei jų apibendrinimas. Vilnius, 2025, psl.11.

Pav. 3. Paminklo paviršių dekoravimo schema

Spalvinto rožinio tinko paviršiai

Juodai dažyta plokštuma

Granitinio tinko paviršiai

Spalvinto rožinio tinko paviršiai ant bareljefo

Bronzos spalva dažyti paviršiai

Metalinė skulptūrėlė, dažoma

**Kryžiaus (Uk. KVR 14718), Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus r.
tyrimo, konservavimo ir restauravimo
UŽDUOTIS**

Trumpos istorinės žinios

1934 metais, Kryžius, dar vadinamas Misijų kryžiumi, buvo iš tinko ir riedulių sumūrytas, bei aptinkuotas spalvintu tinku. Paminklą projektavo ir darbams vadovavo broliai V. ir J. Jarmalos, jiems talkino ir kiti parapijiečiai. Jį iškilmingai pašventino kunigas A. V. Želnia.

1944 05 29 Nemunaičio miestelyje apie 50 raudonųjų „Šarūno“ vardo prorusiškų partizanų apsupo Nemunaičio savisaugininkų vado namus. Po įnirtingo mūšio namai buvo padegti ir du broliai Gruodžiai žuvo liepsnose. Mūšio metu buvo mirtinai sužeistas paskutinis Nemunaičio keltininkas A. Aleknavičius, kuris tuo metu nuo kelto ėjo į namus.¹ Anot nemunaitiško senbuvio [redacted] visuomet laidotuvių procesija sustodavo prie šio kryžiaus, o karstas su velioniu nuo čia iki kapinių būdavo nebevežamas arkliais, o nešamas. Broliai buvo palaidoti Nemunaičio kapinėse.

Sovietiniais metais kryžius nugriautas nebuvo, miestelio žmonės patys jį šiek tiek patvarkydavo.

Po 1978 metų pakeista kryžiaus aplinkos pagrindo architektūra sunaikinant trijų pakopų apvadą, geležinę tvorelę su betoniniu apvadu ir 6 tvorelės stulpelius, bei atliejant mažesnę pagrindą aplink paminklą.

2011 m. buvo atlikti Kryžiaus polichrominiai tyrimai. „Ką tik restauruotas Nemunaitėje esantis kryžius. Alytaus rajono savivaldybės administracijos Kultūros ir paveldosaugos skyriaus vyr. specialistas [redacted] kad restauravimo darbai atlikti vadovaujantis architektės-restauratorės [redacted] es paruoštu projektu „Polichromijos tyrimai. Spalvinis atkūrimo projektas“². Alytaus rajono savivaldybė kryžiaus restauracijai skyrė 6150 Lt.“³

2011 m. kryžius buvo restauruotas [redacted]

¹ <https://www.alytusinfo.lt/lankytinos-vietos/nemunaitis/>

[redacted] Kryžius Nemunaitėje, Alytaus aps., Alytaus r., Nemunaičio mstl., Un. kodas 14718. Polichromijos tyrimai, spalvinis atkūrimo projektas. Vilnius, 2011. *Byla pridedama prie programos.*

³ <https://kvr.kpd.lt/#/static-heritage-detail/3a05f4ae-06cc-4057-ba6e-3d72c80ff5c0>

Nuotraukoje užfiksuotos brolių Gruodžių laidotuvių procesija ir paminklas „Kryžius“. 1944 05 29⁴Kryžius apie 1956

metus, mergaitė dešinėje – dabartinio Nemunaičio gyventojų [redacted] archyvo)

motina ¹ (iš asmeninio [redacted])

<https://www.facebook.com/nemunaitis1384/photos/nemunaitis-1944-05-29/10154531437559037/>

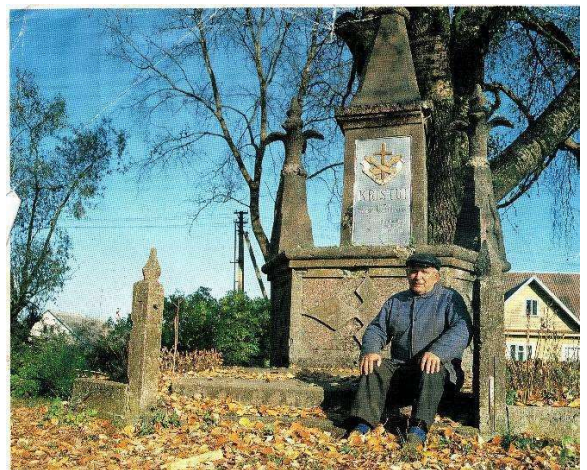
Kryžiaus (Uk. KVR 14718), Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus r. tyrimo, konservavimo ir restauravimo programa

Apie 1960 metus (iš asmeninio [redacted] archyvo)

7-metis, kunigas Jonas Katulis su broliu iš Semeliškių.

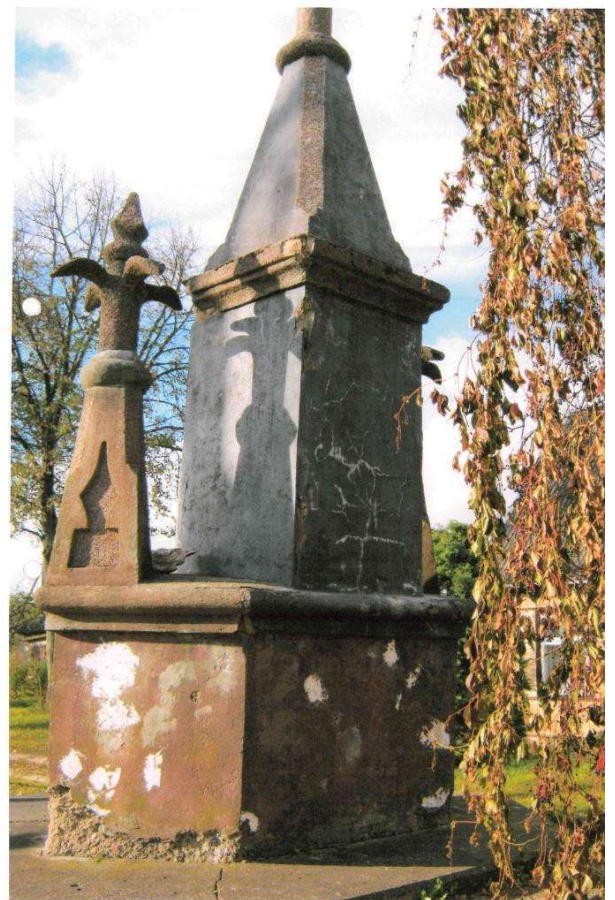

Apie 1955 m., nemunaitiškių [redacted] tėtis ir [redacted] senelis

Kryžiaus (Uk. KVR 14718), Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus r. tyrimo, konservavimo ir restauravimo programa

Apie 2010 metus,, nemunaitiškių [redacted] tėvai ir [redacted] seneliai (iš asmeninio [redacted] archyvo)

Iš [redacted] restauravimo darbų aprašo. Paminklas prieš restauravimą. 2010 m.⁵

[redacted] Nemunaičio miestelio kryžiaus restauravimo darbų aprašas. Alytus. 2010

Kryžiaus (Uk. KVR 14718), Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus r. tyrimo, konservavimo ir restauravimo programa

Paminklo būklė:

Paminklas, ypač apatinėje dalyje, įmirkęs, apaugęs samanomis ir kerpėmis, ypač atviro, nedažyto grublėto tinko paviršius. Tinkas, ypač pietinėje paminklo pusėje, pradėjęs byrėti, vietomis iki akmenų mūro, kuris taip pat vietomis jau yrantis. Paskutinės 2011 metų restauracijos metu atlikti darbai sąlygojo dar greitesnį paminklo yrimą. Beveik viso paminklo lygios plokštumos nutinkuotos cementiniu tinku/glaistu/klijais armuojant su plastikiniu tinkliuku, kas neleido išeiti drėgmei. Vietomis po restauraciniu tinku esantis spalvoto tinko sluoksnis prilipęs prie restauracinio, o autentiškas tinkas po viršutiniu spalvotuoju – sušutęs, išbyrėjęs. Autentiškas dekoratyvinis skaldelės tinkas uždažytas sintetiniais dažais.

Paminklas seniai praradęs metalinę tvorelę, iš buvusių tvorelės stulpelių likę tik du priekiniai, kurie išlikę savo vietoje. Išlieta antrinis apvadas, laiptelis, o antrinė betoninė aikštelė, aplink paminklą suskeldėjus, pasmukus, išsikraipius. Žiūrint į 1944 metų ikonografinę nuotrauką, matome, kad pasikeitusi paminklo postamento architektūra – buvęs trijų pakopų netaisyklingo plano pagrindas perdarytas į betoninę vienos pakopos aikštelę, tuo pačiu pakeliant kalnelį ir perkeliant, bei sutrumpinant tvorelės stulpelius. Stulpeliai pritvirtinti prie antrinio betoninio pagrindo apvado į stulpeliuose esančias autentiškas nišas įstatant geležies juostas, pririšant viela ir užtinkuojant.

Paminklo tyrimo, projektavimo, konservavimo ir restauravimo darbų eiliškumas:

Tyrimo, projektavimo darbai

1. Atlikti polichrominius paminklo tyrimus.
2. Atlikti laboratorinius paminklo medžiagiškumo tyrimus.
3. Atlikti paminklo paviršiaus ploto matavimus.
4. Surinkti istorinę, ikonografinę medžiagą apie paminklą.
5. Nufotografuoti paminklo būklę prieš darbus.
6. Detaliai ištirti ir aprašyti paminklo defektus į defektinį aktą.
7. Parengti paminklo laiptelių ir tvorelės apvado brėžinį.
8. Parengti paminklo tvorelės brėžinį.
9. Parengti konservavimo ir restauravimo darbų metodiką.
10. Parengti tyrimo, konservavimo ir restauravimo darbų programą.

Paminklo konservavimo ir restauravimo darbai:

1. Pastolių su stogeliu virš paminklo įrengimas ir išardymas.
2. Fotografuoti kryžių prieš darbus, darbų metu ir pabaigus darbus.
3. Darbų metu vesti darbų žurnalą, baigus darbus – parengti darbų ataskaitą.
4. Vėlesnių, netinkamų restauracinių užtaisymų pašalinimas.
5. Antrinių metalo armatūrų pašalinimas.
6. Autentiško lygaus tinko atidengimas – dažų sluoksnių šalinimas.
7. Granitinio mozaikinio tinko atidengimas – dažų sluoksnių šalinimas.
8. Stratigrafinių zonų formavimas.
9. Skilimų tinke išvalymas.
10. Birios tinko struktūros sutvirtinimas.
11. Skilusių paminklo dalių (kairiosios gėlės) išmontavimas.
12. Metalų elementų konservavimas
13. Paminklo paviršiaus dezinfekavimas.
14. Paminklo paviršiaus plovimas.
15. Akmenų mūro restauravimas.
16. Skilimų paminkle užtaisymas.
17. Atšokusio nuo pagrindo tinko klijavimas injekcijomis.

Kryžiaus (Uk. KVR 14718), Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus r. tyrimo, konservavimo ir restauravimo programa

18. Paminklo skilusių dalių sumontavimas ant paminklo armuojant.
19. Paminklo apatinio tinko sluoksnio netekčių restauravimas.
20. Paviršių netekčių tinkavimas granitiniu tinku.
21. Nukryžiuotojo skulptūrėlės konservavimas
22. Paminklo ir autentiškų stulpelių paviršių netekčių restauravimas spalvotu tinku.
23. Fasadinėje paminklo pusėje esančio bareljefo restauravimas.
24. Teksto fasadinėje paminklo dalyje dažymas bronzos spalvos dažais.
25. Spalviškai neharmoningų paminklo vietų tonavimas.
26. Paminklo hidrofobizavimas.
27. Paminklo antrinio betoninio apvado ir pagrindo išardymas išsaugant du autentiškus stulpelius ir autentiškų laiptelių fragmentus.
28. Grunto aplink paminklą 3 m spinduliu nukasimas išsaugant rastas autentiškas dalis – stulpelius, laiptelius.
29. Polinių pamatų įrengimas.
30. Klojinių laipteliams ir apvado metalo tvorelei įrengimas.
31. Betono liejimas į laiptelių klojinius.
32. 6 tvorelės stulpelių pagal autentiškų stulpelių pavyzdžius pagaminimas.
33. Metalinės tvorelės pagaminimas.
34. Stulpelių sumontavimas.
35. Betono liejimas į tvorelės apvado klojinius.
36. Laiptelių ir tvorelės apvado hidrofobizavimas.
37. Tvorelės sumontavimas.
38. Aplinkos sutvarkymas, skaldelės įrengimas
39. Vejos užsėjimas.
40. Ataskaitos parengimas ir darbų pridavimas.

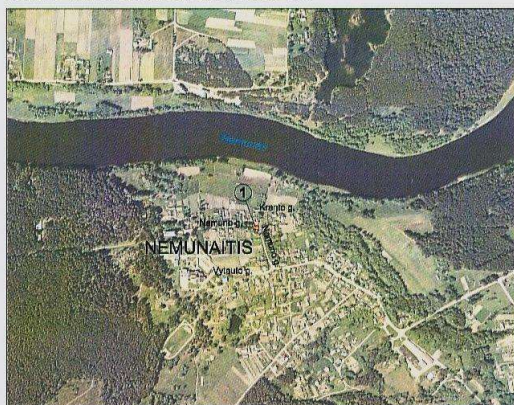
Darbų metu laikytis darbo saugos reikalavimų. Darbų metu, iškilus klausimams ar būtinybei keisti metodiką ir baigus darbus – kviesti Restauravimo tarybą.

Remiantis technologinių tyrimų rezultatais, istoriniais, menotyriniais duomenimis, paminklų būkle ir savo patirtimi – paruošti Nemunaičio kryžiaus konservavimo ir restauravimo darbų metodiką. Praktinius konservavimo, restauravimo darbus numatoma atlikti remiantis aukščiau pateiktu darbų pobūdžiu ir eiliškumu, maksimaliai išsaugant autentiškumą.

Konservavimo ir restauravimo darbus gali atlikti arba jiems vadovauti tik LR Kultūros ministerijos Kilnojamųjų kultūros vertybių atestavimo komisijos atestuotas **restauratorius, turintis galiojančią ne žemesnę kaip aukščiausiąją lipdybos, natūralaus ir dirbtinio akmens skulptūros specializacijos kvalifikacinę kategoriją.**

KRYŽIUS (14718, IP 2493)

APIBRĖŽTŲ TERITORIJOS RIBŲ PLANAS
Nemuno g., Nemunaičio mstl., Alytaus r. sav.

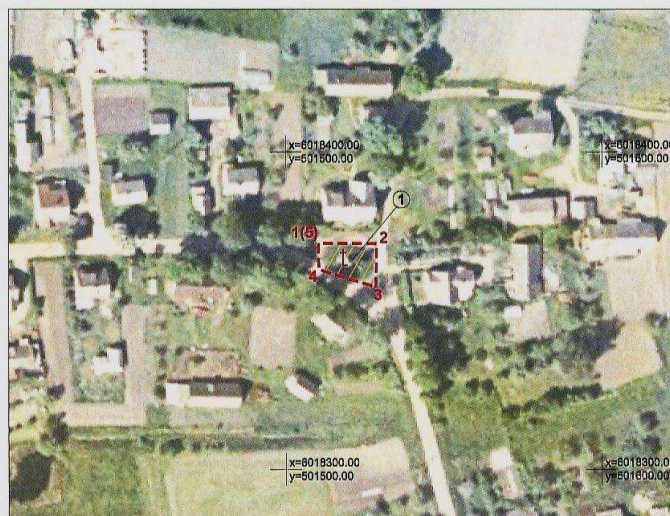
M 1 : 10 000 (viename cm - 100 m)

Vertybės teritorijos ribų koordinatės
1994 m. Lietuvos koordinatų sistemoje:

Taško Nr.	Koordinatės		Lapo nomenklatura
	Y (E) m	X (N) m	
1	501510.25	6018371.35	60/23
2	501528.53	6018371.24	
3	501528.50	6018357.55	
4	501510.29	6018363.08	
5	501510.25	6018371.35	

Sutartiniai ženklai:

- Nekilnojamosios kultūros vertybės apibrėžtos teritorijos ribos
- Kryžius

M 1 : 1000 (viename cm - 10 m)

Nekilnojamoji kultūros vertybė:
1. Kryžius (14718, IP 2493)

Teritorijos plotas - 200 m²

	KULTŪROS PAVELDO CENTRAS	Kryžius (14718, IP 2493) apibrėžtų teritorijos ribų plano projektas
	Teritorijos ribas ir vertingąsias savybes pažymėjo Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Alytaus teritorinio padalinio vyresn. specialistas Plano projektą sudarė Duomenų skyriaus Vietų poskyrio paminklotvarkininkas Plano projektą patikrino Duomenų skyriaus vedėja Plano projektą priėmė direktorius	

Kryžiaus buvimo vieta

Užduotį parengė

Kryžiaus (Uk. KVR 14718), Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus r. tyrimo, konservavimo ir restauravimo programa

**Kryžiaus (Uk. KVR 14718), Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus r.
DEFEKTINIS AKTAS**

Nemunaičio kryžius pastatytas iš kalkiniu tinku tinkuoto, bei spalvotu ir dekoratyviniu (granitiniu mozaikiniu) tinku dekoruoto akmenų mūro su netaisyklingo plano betono aikštele, ją juosiančiais betono apvadais ir išlikusiais dviem tvorelės stulpeliais. Restauracijos metu lygios plokštumos padengtos cementiniu tinku armuojant jas plastikiniu tinkliuku, o dekoratyvinis tinkas uždažytas sintetiniais dažais.

Centrinės kryžiaus dalies pagrindiniame aprėmintame tamsiai pilkame fasade yra pranciškonų herbą (kryžių ir dvi sukryžiuotas rankas su juosta) vaizduojantis bareljefas, ant kurio bareljefinės juostos centrinės dalies yra įrašas: "III. ORD / Z. FRANC.". Po bareljefu - įgilintas, vario cinko lydinio pudra padengtas įrašas: "KRISTUI" / Šventaisiais 1934 metais / Tu mums liūdysi / Golgotos įvykių / jubiliejų“, dar žemiau, PV kampe įgilintu šriftu įrašyti inicialai "VI. ir J. Jarmalos".

Ikonografinėje 1944 metų nuotraukoje matome, kad pasikeitusi paminklo pagrindo architektūra – buvęs trijų pakopų netaisyklingo plano pagrindas perdarytas į betoninę vienos pakopos aikštelę su nuolydžiu, tuo pačiu pakeliant kalnelį ir sutrumpinant tvorelės stulpelius. Paminklas seniai praradęs metalinę tvorelę, iš buvusių tvorelės stulpelių likę tik du priekiniai. Stulpeliai pritvirtinti prie pagrindo apvado į stulpeliuose esančias autentiškas nišas įstatant geležies juostas, pririšant jas juodo metalo viela ir užtinkuojant. Visos antrinės metalinės dalys – korodavusios. Antrinė betoninė aikštelė aplink paminklą suskilusi ir pasmukusi žemyn.

Nėra tiksliai žinoma, kada ir kiek kartų paminklas buvo restauruotas iki 2011 metų restauracijos. Anot Nemunaičio seniūno [redacted] dar 1978 m. paminklo aplinka nebuvo pakitusi, o 2010 m. [redacted] restauravimo darbų aprašo nuotraukose prieš restauravimą, paminklo gruntas jau sukeltas, pagrindo architektūra – pakeista – iš buvusių trijų laiptelių pakopų aplink paminklą likusi tik viena, tvorelės bei daugumos stulpelių nebėra, o likę tik du – jau be įgilinimų. Taigi, prieš 2011 metų restauraciją būta dar bent vienos nemažos paminklo rekonstrukcijos, galimai tiesiant asfalto dangą ant kelio šalia paminklo.

Dabar paminklas, ypač apatinėje dalyje, įmirkęs, apaugęs samanomis, kerpėmis ir dumbliais, ypač atviro, nedažyto grublėto tinko paviršius. Tinkas, ypač pietinėje paminklo pusėje, pradėjęs byrėti, vietomis iki akmenų mūro, kuris taip pat vietomis jau yrantis. Paskutinės 2011 m. restauracijos metu UAB [redacted] suteikiantis teisę vykdyti kultūros paveldo objektų tvarkybą. Šiuo metu įmonė yra bankrutavusi) atlikti darbai sąlygojo greitesnį paminklo yrimą. Beveik viso paminklo lygios plokštumos nutinkuotos cementiniu tinku/glaistu/klijais su plastikiniu tinkliuku, kas neleido iš paminklo išeiti drėgmei. Vietomis po restauraciniu tinku esantis spalvoto tinko sluoksnis prilipęs prie restauracinio, o autentiškas tinkas po viršutiniu spalvotuoju – sušutęs, išbyrėjęs. Autentiškas dekoratyvinis (granitinis mozaikinis) baltų ir plytinės spalvos uolienų skaldelės tinkas su pilku tinko pagrindu – uždažytas sintetiniais dažais, o daug kur – visai prarastas.

Sutartiniai ženklai brėžinyje:

Nukasamas gruntas

Šalinamas glaistas/klijai su plastikiniu tinkliuku

Šalinamos betono dalys

Skilimai

Šalinami cementiniai užtaisymai

Atšokęs nuo pagrindo tinkas

Suklijuota lelėja.

Kryžius iš priekio.

Kryžius iš dešinės.

Kryžius iš nugaros.

Kryžius iš kairės

Konservavimo ir restauravimo darbų metu atlikti:

1. Fotofiksacija – 350 kadr.;
2. Pastolių su stogeliu virš paminklo įrengimas ir išardymas – 80,4 m²; stogelio plotas – 9 m²;
3. Netinkamų restauracinių užtaisymų (klėjai su tinkliuku) pašalinimas – 11,4 m²;
4. Netinkamų restauracinių užtaisymų (cementinio tinko, iki 5 cm storio) atsargus pašalinimas – 2,8 m²/0,14 m³;
5. Antrinių metalo armatūrų pašalinimas iš tinko – 5 vnt. 0,23 m²;
6. Stratigrafinių dažų sluoksnių zondų formavimas – 3 vnt. (5x5 cm)
7. Sudėtingas dažų nuo autentiško lygaus tinko paviršiaus šalinimas – 20,7 m²;
8. Sudėtingas dažų nuo autentiško labai grublėto granitinio mozaikinio tinko paviršiaus šalinimas išsaugant granitinį mozaikinį tinką – 7,62 m²;
9. Skilimų tinke išvalymas ir platinimas – 16,35 m;
10. Birios tinko struktūros sutvirtinimas girdant kalkiniu vandeniu – 3,5 m²/ 0,2 m³;
11. Suklijuotų paminklo dalių išmontavimas, klijų pašalinimas – 11 vnt./klėjavimo vietų plotas 0,27 m²;
12. Atšokusio nuo pagrindo tinko klėjavimas injekcijomis – 3,25 m²;
13. Paminklo paviršiaus dezinfekavimas – 32,23 m²;
14. Metalų elementų konservavimas – 12 vnt./0,0003 m²;
15. Dažų nuvalymas nuo metalinės (cinko) nukryžiuotojo skulptūrėlės, gruntavimas ir dažymas cinko dažais – 0,041 m²;
16. Paminklo paviršiaus plovimas – 32,23 m²;
17. Akmenų mūro restauravimas – 0,027 m³;
18. Skilimų paminkle užtaisyimas – 16,35 m;
19. Paminklo dalių sumontavimas ant paminklo armuojant – 11 vnt./klėjavimo vietų plotas 0,27 m²; armatūros nerūdijančio plieno 0,8 cm skersmens, 15 cm ilgio, 45 vnt.;
20. Paminklo pirminio tinko netekčių restauravimas kalkiniu tinku – 8,1 m²;
21. Paviršių netekčių tinkavimas granitiniu mozaikiniu tinku derinant skaldelės spalvą prie autentiško paviršiaus – 1,4 m²;
22. Paviršių netekčių tinkavimas spalvintu tinku – 3,88 m²;
23. Bareljefo (III kategorija) restauravimas spalvintu tinku – 0,02 m²;
24. Spalviškai neharmoningų vietų tonavimas – 5,28 m²;
25. Teksto fasadinėje paminklo dalyje dažymas metalo spalvos dažais – 0,045 m²;
26. Paminklo hidrofobizavimas – 32,24 m²;
27. Antrinės betono aikštelės, laiptų, apvado išardymas ir išvežimas – 3,72 m³;
28. Grunto nukasimas (jame yra „gruzo“, betoninių dalių) ir išvežimas – 36,4 m³;
29. Polinių pamatų aikštei, laipteliams ir tvorelės apvadui lieti įrengimas – 1,8 m³ (poliai: 8 vnt. - h 2 m x 0,3 m; 4 vnt. - h 2,4 m x 0,3 m; 270 kg armatūros; polistirolis – 4,23 m³);
30. Pagrindo laipteliams sutankinimas – 11,7 m²;
31. Klojiniai laipteliams – 9,1 m²; (skaičiuotas tik lentų plotas, be atramų ir sutvirtinimų);
32. Lenktų klojinių gaminimas laipteliams – 1,26 m²; (skaičiuotas tik lentų plotas, be atramų ir sutvirtinimų);
33. Autentiškų laiptelių dalių padėjimas į vietas pakeliant iki reikiamo aukščio – 0,34 m³;
34. Armatūra laipteliams ir aikštei (1 cm skersmens) – 1 042,5 kg;
35. Aikštelės ir laiptelių užliejimas betonu – 6,95 m³;
36. Autentiškų laiptelių dalių restauravimas – 3 m²;
37. Tvorelės apvado tranšėjos pamatui iškasimas – 0,74 m³;
38. Klojiniai tvorelės apvadui – 12,8 m²; (skaičiuotas tik lentų plotas, be atramų ir sutvirtinimų);
39. Armatūros tinklas tvorelės apvadui (16,38 m) – 129 kg;
40. Tvorelės apvado liejimas – 0,86 m³;

41. Elastinės formos tvorelės stulpeliams lieti gaminimas – 3 vnt. forma, formų paviršiaus plotas 4,26 m²;
42. Stulpelių liejimas iš betono su baltu cementu ir pigmentais – 6 vnt. (viso 0,24 m³);
43. Stulpelių montavimas į žemę iškasant (1 x 0,15 x 0,15 m) gylio duobes – 8 vnt. (po 0,04 m³);
44. Naujo betono paviršiaus užtrynimas – užgeležinimas – 49,46 m²;
45. Metalinės tvorelės gaminimas, dažymas – 9 tvorelės segmentai iš 75 cm aukščio 1 cm skersmens apvalaus profilio strypų su kaltiniais lapeliais (h 7 cm, plotis 4 cm) viršuje (viename segmente - 18 vnt. strypų); 2 stačiakampio profilio (0,8x3,5 cm) tvorelės skersiniai, užsibaigiantys lenktais 4 cm galais su skylute kiekviename segmente. 4 vartelių vyriai, kabliukas, kilpelė.
46. Tvorelės montavimo elementų įklijavimas į stulpelius – 16 vnt.;
47. Metalinės tvorelės montavimas ant tvorelės apvado tarp stulpelių – 9 segmentai;
48. Aikštelės, laiptelių ir tvorelės apvado hidrofovizavimas – 58,5 m²;
49. Skaldelės paskleidimas tarp tvorelės ir laiptelių ir priešais įėjimą – 34,25 m²;
50. Žemių paruošimas ir vejos užsėjimas aplink paminklą – 20 m²;
51. Ataskaitos parengimas – 1 byla (2 aut. l.);

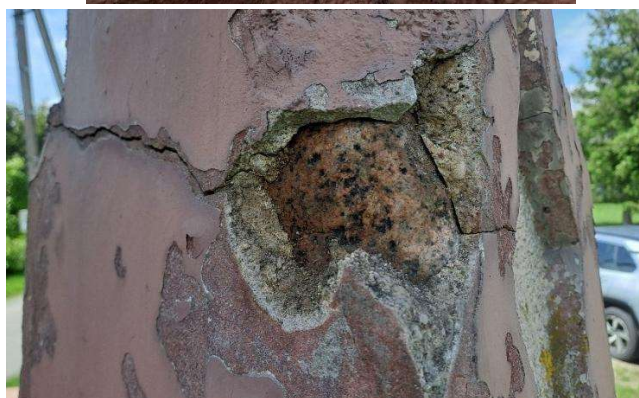
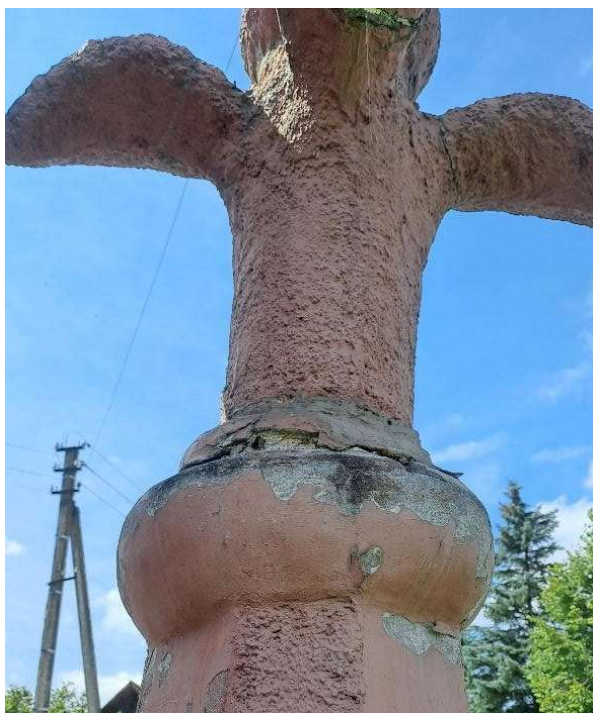
DEFEKTINĖS PAMINKLO NUOTRAUKOS

Paminklo kryžiaus nubyrėjimai, biopažaida, Nukryžiuotojo būklė

Paminklo centrinės dalies atšokimai, nubyrimai, skilimai, teksto danga.

Paminklo šoninių dalių praradimai, remonto darbų žymės – klijavimas silikonu, bendra būklė.

Paminklo vidurinės dalies būklė – tinko sluoksnių nubyėjimas iki akmeneų mūro, spalvoto tinko nubyėjimai, atšokimai ir uždažymai, restauraciniai glaisto su tinkliuku užklėjavimai. Autentiško paviršiaus atidengimo būdų bandymai.

Paminklo apatinės dalies būklė – nubyrojimai, remonto tinkliuku pasekmės, biopažaida, skilimai, tinko atšokimai.

Paminklo tvorelės stulpelių neautentiški tvirtinimo elementai. Autentiški vartelių tvirtinimo.

Paminklo pirminių laiptelių ieškojimas zonduojant 1 m ilgio grąžtu ir autentiškų fragmentų atkasimas.

Paminklo autentiškų laiptelių atodangos.

Defektinį aktą parengė

TYRIMŲ DUOMENŲ IŠVADOS

Cheminiai tyrimai:

1. Nustatyta, kad mėginio Nr.3 – T-3 (Pjdestalo apatinis apvadas – apatinis tinko sluoksnis) skiedinio gamybai naudotas švarus, valytas smulkiagrūdės smėlio (0 – 2mm frakcija) užpildas, jo stambumo modulis $M_r = 3,60$, o smulki liekana – 4,72 %. Atlikus sulfatų (SO_3) kiekybinę analizę, jų nenustatyta. Skiedinio gamyboje buvo naudojamos magnezinės kalkės su stipriai išreikštomis hidraulinėmis savybėmis. Apibendrinant šio mėginio tyrimų rezultatus, galima daryti išvadą, kad gamintas riebus tinko skiedinys: rišamosios medžiagos ir užpildo santykis 1:2,20. Mikrocheminės analizės metu identifikuotas baltyminių rišamųjų medžiagų priedas – kazeinas (identifikuoti PO43-jonai).

2. Nustatyta, kad mėginio Nr.4 – T-4 (Pjdestalo priekinė dalis – kryžiaus fonas) skiedinio gamybai naudotas švarus, valytas labai stambus smėlio (0 – 2mm frakcija) ir žvirgždo (2 – 10 mm frakcija) užpildas, jo stambumo modulis $M_r = 2,97$, o smulki liekana – 5,18 %. Atlikus sulfatų (SO_3) kiekybinę analizę, jų nenustatyta. Skiedinio gamyboje buvo naudojamos magnezinės kalkės su stipriai išreikštomis hidraulinėmis savybėmis. Apibendrinant šio mėginio tyrimų rezultatus, galima daryti išvadą, kad gamintas riebus tinko skiedinys: rišamosios medžiagos ir užpildo santykis – 1:2,58. Mikrocheminės analizės metu baltyminių rišamųjų medžiagų priedas – kazeinas identifikuotas (neidentifikuoti PO43- jonai).

3. Nustatyta, kad mėginio Nr.5 – T5 (Karnizas po stogeliu – su raudonais akmenukais. Apatinis sluoksnis) skiedinio gamybai naudotas švarus, valytas labai stambus smėlio (0 – 2mm frakcija) ir žvirgždo (2 – 10 mm frakcija) užpildas, jo stambumo modulis $M_r = 2,60$, o smulki liekana – 6,40 %. Atlikus sulfatų (SO_3) kiekybinę analizę, jų nenustatyta. Skiedinio gamyboje buvo naudojamos magnezinės kalkės su stipriai išreikštomis hidraulinėmis savybėmis. Tirtame skiedinyje taip pat nustatytas chromo (VI) oksido kiekis – 0,11 mg/L. Gamintas labai riebus skiedinys su nedideliu cemento priedu: rišamosios medžiagos (kalkių ir cemento) ir užpildo santykis 1:1,75. Mikrocheminės analizės metu identifikuotas baltyminių rišamųjų medžiagų priedas – kazeinas (identifikuoti PO43- jonai).

4. Nustatyta, kad mėginio Nr.7 – T-7 (Pjdestalas, dešinė pusė. Apvadas – spalvotas tinkas) skiedinio gamybai naudotas švarus, valytas labai stambus smėlio (0 – 2mm frakcija) ir žvirgždo (2 – 10 mm frakcija) užpildas, jo stambumo modulis $M_r = 1,67$, o smulki liekana – 16,57 %. Atlikus sulfatų (SO_3) kiekybinę analizę, jų nenustatyta. Skiedinio gamyboje buvo naudojamos magnezinės kalkės su romancemenčiui būdingomis savybėmis. Tirtame skiedinyje taip pat nustatytas chromo (VI) oksido kiekis – 0,14 mg/L. Gamintas labai riebus skiedinys su nedideliu cemento priedu: rišamosios medžiagos (kalkių ir cemento) ir užpildo santykis 1:2,70. Mikrocheminės analizės metu identifikuotas baltyminių rišamųjų medžiagų priedas – kazeinas (identifikuoti PO43- jonai).

5. Atlikus mėginio Nr.2 – T-2 (Pjdestalas, dešinė pusė. Kryžius – apatinis tinko sluoksnis) granulimetrinę skiedinio analizę, nustatyta, kad skiedinio gamybai naudotas švarus, valytas smulkiagrūdės smėlio (0 – 2mm frakcija) užpildas. Užpildo stambumo modulis $M_r = 3,20$, o smulki liekana – 5,53 %. Mikrocheminės analizės metu identifikuotas baltyminių rišamųjų medžiagų priedas – kazeinas (identifikuoti PO43- jonai).

6. Atlikus mėginio Nr.6 – T-6 (Stogelis – spalvotas tinkas) granulimetrinę skiedinio analizę, nustatyta, kad skiedinio gamybai panaudotas švarus, valytas labai smulkaus smėlio (0 – 2mm frakcija) užpildas. Užpildo stambumo modulis $M_r = 0,66$, o smulki liekana – 44,16 %. Mikrocheminės analizės metu identifikuotas baltyminių rišamųjų medžiagų priedas – kazeinas (identifikuoti PO43- jonai).

7. Atlikus mėginio Nr.8 – T-8 (Dešinysis obeliskas – tinkas su raudonais akmenukais) granulimetrinę skiedinio analizę, nustatyta, kad švarus, valytas labai stambus smėlio (0 – 2mm frakcija) ir žvirgždo (2 – 10 mm frakcija) užpildas. Užpildo stambumo modulis $M_r = 2,87$, o smulki liekana – 15,62 %. Mikrocheminės analizės metu skiedinyje identifikuotas baltyminių rišamųjų medžiagų priedas – kazeinas (identifikuoti PO43- jonai).

8. Po apžiūros mikroskopu, galima daryti išvadą, kad apatinis tinko sluoksnis mėginių Nr. 2 – T2 (Pjdestalas, dešinė pusė. Kryžius – apatinis tinko sluoksnis), Nr.3 – T-3 (Pjdestalo apatinis apvadas – apatinis tinko sluoksnis) ir Nr. 5 – T-5 (Karnizas po stogeliu – su raudonais akmenukais. Apatinis sluoksnis) tarpusavyje yra labai panašūs.

9. Po apžiūros mikroskopu, galima daryti išvadą, kad viršutinis spalvotas dekoratyvinis užtrynimo sluoksnis mėginių Nr.1 – T1 (Pjdestalas, dešinė pusė. Kryžius – spalvotas tinkas), Nr.6 – T6

(Stogelis – spalvotas tinkas) ir Nr.7 – T-7 (Pjėdestalas, dešinė pusė. Apvadas – spalvotas tinkas) tarpusavyje yra labai panašūs.

10. Po apžiūros mikroskopu, galima daryti išvadą, kad viršutinis dekoratyvinis tinko sluoksnis – su raudonos spalvos užpildo grūdeliais mėginių Nr.4 – T4 (Pjėdestalo priekinė dalis – kryžiaus fonas) bei Nr.5 – T5 (Karnizas po stogeliu – su raudonais akmenukais) ir T-8 (Dešinysis obeliskas – tinkas su raudonais akmenukais) tarpusavyje yra labai panašūs.

11. Atlikus vandenyje tirpių druskų anijonų kokybinę cheminę analizę, galima daryti išvadą, kad paminklo užterštumas vandenyje tirpiomis chloridų (Cl⁻), sulfatų (SO₄²⁻) ir nitratų (NO₃⁻) druskomis – labai mažas, o užterštumas vandenyje tirpiomis nitritų (NO₂⁻) druskomis – tik šiek tiek didesnis.

12. Atlikus stratigrafinius mėginio P-1 (juodos užrašo fonas) tyrimus, ant tinko pagrindo rasti du sluoksniai: pirmasis juodos spalvos ir antrasis – balto metalo spalvos. Juodos spalvos dažų sluoksnyje identifikuoti pigmentai: medžio anglis, rudoji ochra, raudonas švino pigmentas (pavienės pigmento dalelės), o rišamoji medžiaga – baltyminės kilmės klijai – kazeinas. Balto metalo spalvos sluoksnis – aliuminio pudra

13. Atlikus mėginio P-2 (užrašas „Kristui“ – „K“ raidė) stratigrafinius tyrimus, ant tinko pagrindo rasti 3 sluoksniai: - pirmasis geltono metalo spalvos (vario-cinko lydinio pudra, baltyminės kilmės klijai – kazeinas); antrasis – balto metalo spalvos sluoksnis (aliuminio pudra) ir trečiasis – šviesiai rusvos spalvos sintetinės kilmės dažo sluoksnis.

14. Atlikus mėginio P-3 (užrašas „France“ – „N“ raidė) stratigrafinius tyrimus, ant tinko pagrindo rasti du sluoksniai. Pirmajame geltono metalo spalvos sluoksnyje identifikuota vario-cinko lydinio pudra ir baltyminės kilmės klijų – kazeino rišamoji medžiaga. Antrajame, balto metalo spalvos sluoksnyje, identifikuota aliuminio pudra.¹

Paviršiaus ploto matavimai:²

Lygūs paminklo paviršiai – 23,954 m²

Bortelių paviršiaus plotas – 9,953 m²

Granitinio tinko grublėto paviršiaus plotas – 8,122 m²

Bareljefo paviršiaus plotas – 0,12 m²

Teksto paviršiaus plotas – 0,042 m²

Nukryžiuotojo skulptūrėlės paviršiaus plotas – 0,041 m²

¹ Kryžiaus mūro ir tinko skiedinių cheminiai ir granuliometriniai, polichrominio deko stratigrafiniai ir cheminiai bei užterštumo vandenyje tirpiomis druskomis tyrimai bei jų apibendrinimas. Vilnius, 2025.

² Nemunaičio kryžiaus fotogrametriniai paviršiaus ploto matavimai. Vilnius. 2024

**Kryžiaus (Uk. KVR 14718), Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus r. konservavimo ir restauravimo darbų
METODIKA**

1. Fotofiksacija ir dokumentavimas

Prieš restauravimo darbus nufotografuoti paminklą iš visų pusių. Fotografuoti darbų metu ir baigus darbus. Pranešti Alytaus – Marijampolės KPD teritoriniam padaliniui apie pradedamus darbus. Darbų metu pildyti darbų žurnalą. Baigus darbus parengti darbų ataskaitą ir ją, per internetinę prieigą KPEPIS, pateikti Restauravimo tarybai tvirtinti.

2. Darbo sąlygos

Konservavimo ir restauravimo darbai turi būti atliekami šiltuoju metų laiku – nuo balandžio iki spalio, žemiausiai paros oro temperatūrai esant ne žemesnei negu +5° C. Laikytis darbo saugos ir aplinkosaugos reikalavimų.

3. Pastolių įrengimas

Aplink Kryžių pastatyti pastolius su stogu ir šonus dengiančiu tentu, saugančiais nuo lietaus.

4. Vėlesnių, netinkamų restauracinių užtaisymų pašalinimas

Pašalinti vėlesnius paminklo užtaisymus, kurie nedera forma ar medžiagiškumu prie autentiškos paminklo formos ir/ar technologijos. Saugoti apačioje esantį autentišką dekoratyvinį tinką. Kaltukais ir plaktuku pašalinti viršutinį klijų/glaisto su plastikiniu tinkliuku sluoksnį. Pašalinti stipriu cementiniu skiediniu užtaisytas vietas. Pašalinti suirusį, byrantį skiedinį, samanas, kerpes.

5. Antrinių metalo armatūrų pašalinimas

Antrinės metalo armatūras, laikiklius – tvorelės stulpeliuose esančias geležines juostas, vielas pašalinti kaltuku iškalant tinką iš stulpelių įgilinimų. Išsaugoti stulpeliuose esančius tvorelės tvirtinimo elementus. Radus kitas armatūras – pašalinti.

6. Autentiško lygaus tinko atidengimas

Lygus spalvintas rožinės spalvos tinkas – padengtas keliais sluoksniais įvairios kilmės dažų. Dažus valyti skalpeliais *šarminiu vandeniu, įvairiais tirpikliais* suminkštinant paviršių. Galima valyti *šarminiu dažų nuėmikliu*, po valymo neutralizuojant paviršius pagal gamintojo rekomendacijas.

7. Granitinio mozaikinio tinko atidengimas

Granitinis mozaikinis tinkas padengtas sintetinės kilmės dažais. Dažus suminkštinti *šarminio pagrindo dažų nuėmikliais*, po to valyti skalpeliais, saugant, kad neiškristų granito grūdėliai. Paviršių neutralizuoti gamintojo nurodytomis priemonėmis.

8. Stratigrafinių zondų formavimas

Ant paminklo skalpeliu suformuoti stratigrafinius dažymo zondus į akis nekrentančiose vietose.

9. Skilimų tinke išvalymas

Skilimus ant paminklo praplatinti, išsiurbti.

10. Birios tinko struktūros sutvirtinimas

Atvirą, šiek tiek birų pirmojo sluoksnio tinką sutvirtinti *kalkiniu vandeniu*. Kalkiniu vandeniu įgirdyti paviršių, tarp tvirtinimų išlaikant ne mažesnių kaip 8 valandų pertraukas.

11. Skilusių paminklo dalių (kairiosios lelijos) išmontavimas

Kairioji lelija lūžtančio medžio sudaužyta, vėliau - vietinių silikonu suklijuota. Pasižymėti dalis savo vietose, atsargiai išardyti, pašalinti silikoną ir armatūras, jei tokių būtų.

12. Paminklo paviršiaus dezinfekavimas

Visą paminklo paviršių dezinfekuoti preparatu, kurio pagrindinės veikliosios medžiagos – *alkildimetilbenzilamonio ar didcildimetilamonio chloridas*. (*Vicents Polylyne „Fungi“, Jape „Gron Fri“*). Dezinfekuojant vadovautis gamintojo rekomendacijomis.

13. Metalų elementų konservavimas

Nuo tvorelės stulpelių metalinių laikiklių, metalo vinučių ant bareljefo paminklo fasade paviršių, mechaniškai nuvalyti dažus ir rūdis, metalo paviršių apdoroti rūdžių rišikliu (*fosforo rūgšties ir cinko oksido pagrindu*) vadovaujantis gamintojo rekomendacijomis. Nuriebinėti acetonu. Apdorotą

metalo armatūrą labai kruopščiai du kartus padengti metalui skirtais dažais (*pirminio benzino, hidrintos sunkiosios naftos pagrindu*). Antrą kartą dažyti po 24 valandų. Paminklo paviršiaus plovimas.

14. Akmenų mūro restauravimas

Vietose, kur po nubyrėjusių tinku atsidengęs nestabilus akmenų mūras, išimti judančius akmenis, pašalinti byrantį mūrijimo tinką, pagrindą įgirdyti kalkių vandeniu. Mūryti išimtus akmenis kalkiniu skiediniu, paliekant iki 2 – 4 cm tarpą tinko sluoksniams. Skiedinys akmenų mūrai:

1,0 – tūrio dalis kalkių tešlos 50% drėgnumo, >70 % aktyvumo (CaO+MgO)

2,5 – tūrio dalis plauto karjerų smėlio 1 – 0,5 – 0,315 – 0,14 mm frakcijų intervale;

0,3 – tūrio dalies kvarcinio smėlio;

2 proc. vandeninis kazeino tirpalas iki reikiamos skiedinio konsistencijos;

15. Skilimų paminkle užtaisymas

Skilimus pagilinti ir praplatinti, išvalyti, išsiurbti. Sudrėkinti kaliniu vandeniu ir užtaisyti atitinkamu skiediniu – paprastu kalkiniu ant pirmojo sluoksnio:

1,0 – tūrio dalis kalkių tešlos 50% drėgnumo, >70 % aktyvumo (CaO+MgO)

2,5 – tūrio dalis plauto karjerų smėlio 0,315 – 0,14 mm frakcijų intervale;

0,3 – tūrio dalies kvarcinio smėlio;

2 proc. vandeninis kazeino tirpalas iki reikiamos skiedinio konsistencijos;

Taip pat užtaisyti skilimus spalvintu tinku – spalvinto tinko plotuose (žr. p. 19) ir granitinio tinko pagrindo tinku – granitinio tinko plotų skilimuose (žr. p. 20).

16. Atšokusio nuo pagrindo tinko klijavimas injekcijomis

Atšokusį nuo pagrindo tinką priklijuoti klijuojančiomis injekcijomis. Skylutes injekcijoms gręžti 45° kampu, išdėstant šachmatų lentos principu, paliekant tarp skylių apie 10 – 15 cm atstumą. Skylutes išsiurbti ir sudrėkinti kalkiniu vandeniu. Injekuoti veterinariniu švirkštu be adatos, su 0,5 cm anga. Švirkšti pradėti nuo apatinės skylės. Klijuojantis skiedinys turi būti grietinės tirštumo. Ištryškusį skiedinį iškart nuvalyti. Klijuojančio skiedinio sudėtis:

1,0 – tūrio dalis kalkių tešlos (50 % drėgnumo, >70 % aktyvumo);

1,5 – tūrio dalies smėlio 0,14 – 0,05 mm frakcijų intervale;

0,5 – tūrio dalies kvarcinio smėlio;

0,2 – tūrio dalies marmuro miltų;

Skiedinį iki grietinės tirštumo skiesti 2 % kazeino tirpalu;

Arba klijuoti nano kalkių skiediniu CaLoXil Injection grout classic.

17. Paminklo skilusių dalių sumontavimas ant paminklo armuojant

Paminklo lelijos žiedo dalis suklijuoti į vietas ant paminklo armuojant nerūdijančio plieno arba stiklo pluošto armatūra: 0,6 – 1 cm skersmens ir pagal fragmentus priderintą jos atitinkamą ilgį. Klijuojančio skiedinio sudėtį žr. p. 16.

18. Paminklo tinko netekčių restauravimas

Visas pamušalinio tinko netektis restauruoti kalkiniu skiediniu, paliekant vietos spalvintam ir dekoratyviniam tinkui. Skiedinio sudėtis:

1,0 – tūrio dalis kalkių tešlos 50% drėgnumo, >70 % aktyvumo (CaO+MgO)

2 – tūrio dalis plauto karjerų smėlio 2 – 1 – 0,5 – 0,315 – 0,14 mm frakcijų intervale;

0,5 – tūrio dalies kvarcinio smėlio;

2 proc. vandeninis kazeino tirpalas iki reikiamos skiedinio konsistencijos;

19. Paminklo spalvinto tinko netekčių restauravimas

Apatiniam tinko sluoksniui sustingus, paviršius, kur yra spalvinto tinko netektys, tinkuoti 0,5 – 1 cm storio spalvintu skiediniu. Skiedinio spalvą ir jos intensyvumą derinti prie autentiško, tačiau gaminti vos šviesesnį. Pigmentus sumaišyti su kalkėmis ir tik tada įmaišyti užpildą. Skiedinio sudėtis:

1,0 – tūrio dalis kalkių tešlos 50% drėgnumo, >70 % aktyvumo (CaO+MgO)

2 – tūrio dalis plauto karjerų smėlio 2,5 – 1,5 – 1 – 0,5 – 0,315 – 0,14 mm frakcijų intervale;

0,5 – tūrio dalies kvarcinio smėlio;

Mineralinių pigmentų – raudonosios ochros ir kt. skiediniui spalvinti;

2 proc. vandeninis kazeino tirpalas iki reikiamos skiedinio konsistencijos;

20. Paviršių netekčių tinkavimas granitiniu mozaikiniu tinku

Granitinio mozaikinio tinko netektis padengti (aptaškyti) skystu (grietinės konsistencijos) kalkiniu tinku. Po 12 val. formuoti prispaudžiant granitinio tinko skiedinį su granito skaldelės užpildu (~80 % raudonos ir ~20 % baltos spalvos). Skiediniui apie valandą pastingus, paviršių nuplauti silpna vandens srove nuo viršaus į apačią purškiant horizontaliai. Po 2-3 dienų tinko paviršių ėsinti 2-3 proc. druskos rūgšties tirpalu purškiant ir nuplauti vandeniu.

Granitinio mozaikinio skiedinio sudėtis:

1,0 – tūrio dalis kalkių tešlos 50% drėgnumo, >70 % aktyvumo (CaO+MgO)

0,3 – tūrio dalies cemento;

2,5 – tūrio dalys kvarcinio smėlio;

3 – 6 – tūrio dalys granito skaldelės, 3,5 - 2,5 mm frakcijų intervale (tiklų skaldos tūrio dalį nustatyti bandymų būdu);

21. Nukryžiuotojo skulptūrėlės konservavimas

Dažus nuo Nukryžiuotojo skulptūrėlės paviršiaus nuvalyti naudojant įvairius skiediklius, dažų nuėmiklius. Preparatu pagal gamintojo rekomendacijas neutralizuoti paviršių, nuplauti vandeniu, nuriebindi acetonu. Nudažyti skulptūrėlę cinkui skirtu gruntu ir tos pačios spalvos cinkui skirtais dažais, nebent bus rasti kitos spalvos dažų likučiai skulptūros gilumose. Tuomet dažyti ta spalva.

22. Fasadinėje paminklo dalies restauravimas

Bareljefą restauruoti spalvintu tinku. Teksto netektis – stačiakampio fono aplink bareljefą ir tekstą netektis tonuoti juodais kazeino pagrindo dažais su medžio anglies, rudosios ochros ir raudono švino pigmentais.

23. Teksto fasadinėje paminklo dalyje restauravimas

Restauruotą tekstą gruntuoti *4 proc. kazeino vandeniniu tirpalu*. Gruntui išdžiūvus, dengti *Mixtion FERANC (12 val.) laku ir auksuoti aukso pudra*. Išdžiūvusį paviršių, jei per daug blizga, švelniai patinuoti *umros spalvos aliejiniaisiais dažais*.

24. Spalviškai neharmoningų paminklo vietų tonavimas

Jeigu būtų neharmoningų, paminklo visumos įspūdį ardančių vietų, jas galima tonuoti kalkių – *1-2 % kazeino vandeninio tirpalo* dažais (išbandyti skirtingų proporcijų tirpalus) su mineraliniais pigmentais.

25. Paminklo hidrofobizavimas

Praėjus 3 – 4 savaitėms nuo paskutinių tinko darbų, paminklo paviršių hidrofobizuoti preparatu *silanų, siloksanų* pagrindu. Preparatu padengti paviršius vadovaujantis gamintojo rekomendacijomis.

26. Paminklo antrinio betoninio apvado ir pagrindo ir laiptelio išardymas

Išardyti antrinį betono pagrindą, apvadus ir laiptelius aplink paminklą, išsaugant du autentiškus stulpelius ir autentiškų laiptelių fragmentus, kurie šiuo metu yra užkasti po žeme.

27. Grunto aplink paminklą nukasimas

3 m spinduliu aplink paminklą nukasti gruntą iki 60 cm gylio, matuojant nuo paminklo pagrindo. Išsaugoti rastas autentiškas dalis – stulpelius ir laiptelių fragmentus. Gruntą išvežti.

28. Grunto pagilinimas

Vietose, kur lysis tvorelės apvadas, iškasti 20 cm gylio tranšėją.

29. Polinių pamatų įrengimas

Pagal pamatų įrengimo pridėtą schemą (psl. 44) išgręžti 30 cm skersmens, 2 m gylio skyles poliams. Įrengti armatūrą vertikalčiai išsikišusią 30 cm, kad galima būtų suriši su būsimos tvorelės, aikštelės bei laiptelių armatūra. Polius užlieti betonu.

30. Klojinių aikštelei ir laipteliams įrengimas

Poliams sustingus, pagal schemą (psl. 44) ir išlikusių laiptelių vietas, pagaminti klojinius. Aikštelės apačią padengti *polistirolu*, paruošti armatūrų tinklą surištą su horizontaliai nulenktomis polių armatūromis. Autentiškus laiptelius išsaugoti ir „surišti“ su bendra konstrukcija į juos *poliesterinės dervos pagrindo ankerine mase, skirta laukui* (pvz. *Smart S-IRV 300*) įklijuojant armatūros fragmentus.

31. Betono liejimas į aikštelės ir laiptelių klojinius

Atsparų šalčiui gamyklinį *betoną C30/37* lieti į klojinius. Suformuoti laiptelių ir aikštelės paviršių su nuolydžiu į išorę. Betono paviršių, jam pastingus – užtrinti ir užgeležinti sausu cementu. Palikti stingti 28 dienas. Saugoti nuo per greito išdžiūvimo.

32. 6 tvorelės stulpelių pagal autentiško stulpelio pavyzdį pagaminimas

Formą stulpeliams pagaminti iš silikono su kietu stiklo plastiko ar kitokios medžiagos kiautu naudojant vieną iš restauruotų tvorelės stulpelių. Armuojant *nerūdijančio plieno ar stiklo pluošto armatūrą*, išlieti 6 tvorelės stulpelius iš *balto ir pilko cemento spalvinto betono su raudonosios ochros pigmentu*. Tam, kad spalva būtų artima į autentiškai spalvai, pasigaminti bandymus pigmento ir abiejų rūšių cemento kiekiui nustatyti. Surišimui su pamatų poliumi stulpelių apačioje įlieti metalinius strypus stulpelio montavimui prie tvorelės apvado. Po 2 savaitių išardyti formą.

Skiedinys liejimui:

1 t. d. balto ir pilko cemento;

3 t. d. žvirgždo (2,5 – 1,0 – 0,5 frakcija);

Raudonosios ochros pigmento iki reikiamo atspalvio.

33. Stulpelių sumontavimas

Pilnai (po 20 – 28 dienų) sustingusius atlietus stulpelius sumontuoti prie pamatinių polių suvirinant armatūras. Stulpelių vidinės plokštumos turi būti atkreiptos į paminklo centrą. Stulpelių aukštis turi būti vienodas ir jų viršūnės tarpusavyje išlaikyti bendrą horizontalumą.

34. Tvorelės apvado klojinių gaminimas ir betonavimas

Pagal brėžinį (psl. 43) pagaminti tvorelės apvado klojinius, iškilusius virš žemės 20 cm. Armatūras surišti su polių, priekinio laiptelio armatūromis, ir į visų – naujų ir autentiškų stulpelių šoninėse plokštumose įklijuotas armatūros dalis. Klijuoti *poliesterinės dervos pagrindo ankerine mase, skirta laukui* (pvz. *Smart S-IRV 300*). Paruošus armatūrą atsparų šalčiui gamyklinį *betoną C30/37* lieti į klojinius. Suformuoti tvorelės apvado paviršių su nedideliu išgaubtumu. Betono paviršių, jam pastingus – užtrinti ir užgeležinti sausu cementu. Palikti stingti 28 dienas. Saugoti nuo per greito išdžiūvimo.

35. Metalinės tvorelės pagaminimas

Nukalti metalinę tvorelę vadovaujantis tvorelės brėžiniais, ikonografinė medžiaga ir analogais. Pagaminti tvirtinimo elementus prie stulpelių, vartelių trūkstamus vyrius ir darinėjimo fiksatorių. Tvirtinimo prie stulpelių principą, matmenis ir niuansus tikslinti darbų metu. Tvorelę gruntuoti ir dažyti metalui skirtais juodais dažais (*pirminio benzino, hidrintos sunkiosios naftos pagrindu. pvz. Hammerite*) du kartus pagal gamintojo rekomendacijas.

36. Tvorelės sumontavimas

Sustingus tvorelės apvadui, *poliesterinės dervos pagrindo ankerine mase, skirta laukui* (pvz. *Smart S-IRV 300*) įklijuoti tvorelės tvirtinimo laikiklius, trūkstamas vyrių dalis į stulpelius. Sumontuoti tvorelę.

37. Aikštelės, laiptelių, tvorelės apvado hidrofobizavimas

Praėjus 28 dienoms nuo betonavimo darbų, aikštelės, laiptelių ir tvorelės apvado paviršius hidrofobizuoti preparatu *silanų, siloksanų* pagrindu. Preparatu padengti paviršius vadovaujantis gamintojo rekomendacijomis.

38. Aplinkos sutvarkymas.

Išorinėje tvorelės pusėje užsėti žemaūgę veją, vidinėje – tarp tvorelės ir paminklo – įrengti skaldos dangą, Taip pat skaldos dangos taką ties įėjimu prie paminklo fasado.

39. Ataskaitos parengimas ir darbų pridavimas

Parengti konservavimo ir restauravimo darbų ataskaitą ir pateikti Restauravimo tarybai tvirtinti.

Metodiką parengė

Lipdybos, natūralaus ir dirbtinio akmens skulptūros restauratorė, ekspertė

Konsultavo auksuotės restauratorius

OBJEKTINĖ SĄMATA

Sudaryta 2025.10 kainų lygiu.

Kompleksas KRYŽIAUS (UK. KVR 14718), NEMUNAČIO MSTL., NEMUNAČIO SEN.,ALYTAUS RAJ. RESTAURAVIMO IR KONSERVAVIMO

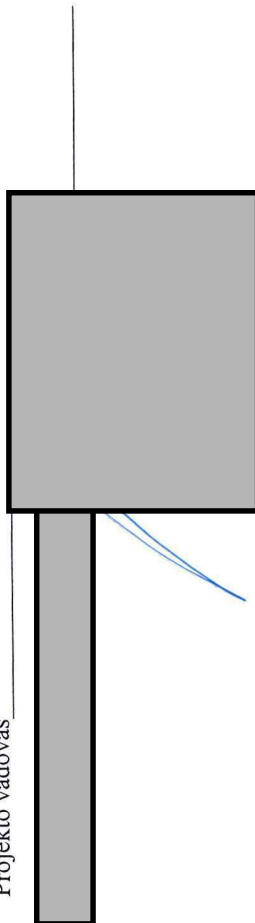
PROGRAMA

Objektas KRYŽIAUS (UK. KVR 14718), NEMUNAČIO MSTL., NEMUNAČIO SEN.,ALYTAUS RAJ. RESTAURAVIMO IR KONSERVAVIMO

PROGRAMA

Loka- linės sąmatos Nr.	Sąm. kodas	Lokalinės sąmatos pavadinimas	Sąmatinė kaina (€)				Tiesioginės išlaidos (€)			
			Statybos ir montavimo darbai	Įrenginiai	Viso su PVM	Viso be PVM	Darbo užmokestis	Medžiagos	Mechaniz- mai	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	1	Kryžiaus restauravimo ir konservavimo darbai								
		Iš viso								

Projekto vadovas

L o k a l i n ė s a m a t a N r. 1

Sudaryta 2025.10 kainų lygiu.

Statinių grupė: Kryžiaus (Uk. KVR 14718), Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus raj. restauravimo ir konservavimo programa

Statinsys: Kryžiaus (Uk. KVR 14718), Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus raj. restauravimo ir konservavimo programa

Žiniaraštis: Kryžiaus restauravimo ir konservavimo darbai

Iš viso:

Eil. Nr.	Darbo kodas	Statybos darbų aprašymai	Mato vnt	Kiekis	Kaina, Eur			
					Darbo užmokestis	Medžiagos, įrenginiai	Mechanizmai	Iš viso
S9-Specifiniai darbai								
S10-Sezoniniai darbai								
		Kryžius Paminklo restauravimas						
1		Metalinių paprastų inventorinių iki 16 m aukščio pastolių pastatymas (6 mėnesiams) storės darbams	vertikali os projekcijos m2	71,4				
2		Metalinių inventorinių pastolių (iki 16 m aukščio) nuardymas, kai stovėjo objekte iki 6 mėnesių	vertikali os projekcijos m2	71,4				
3		Neinventorinių pastolių (medinių) pastatymas* stogelio	vertikali os projekcijos m2	9				
4		Neinventorinių pastolių (medinių) nuardymas*stogelio	vertikali os projekcijos m2	9				
5		Pastolių uždengimas apsaugine danga ir nuodengimas	m2	80,4				
6		Netinkamų restauracinių užtaisymų*klijų su tinkliuku šalinimas	m2	11,4				
7		Neautentiškų, vėlesnių tinko sluoksnių atsargus pašalinimas, atidengiant autentišką paliekamą restauravimui) sluoksnį	m2	2,8				
8		Surūdijusios armatūros pakeitimas*pašalinimas iš tinko	vnt.	5				
9		Sudėtingas dažų valymas rankiniu būdu, pašalinant kelis sintetinio uždažymo sluoksnius* nuo autentiško tinko	m2	20,7				
10		Sudėtingas dažų valymas rankiniu būdu, pašalinant kelis sintetinio uždažymo sluoksnius* nuo labai grublėto autentiško granitinio tinko	išklotos paviršiaus m2	7,62				
11		Plyšių-skilimų išvalymas ir užtaisymas	m	16,35				
12		Birios tinko struktūros paviršių gruntavimas - sutvirtinimas sotinant tirpalais*kalkiniu vandeniu	dm2	350				
13		Fragmentų ir detalių parinkimas, skirstymas- demontavimas	fragmentas	11				

Eil. Nr.	Darbo kodas	Statybos darbų aprašymai	Mato vnt	Kiekis	Kaina, Eur			
					Darbo užmokestis	Medžiagos, įrenginiai	Mechanizmai	Iš viso
14	A22.05	Sunkiai nuvalomo klijinio ir emulsinio uždažymo valymas*klijų nuvalymas nuo demontuotų detalių	dm2	27				
15		Atšokusio pagrindo (tinko) tvirtinimas, įšvirkščiant injekcijas	m2	3,25				
16		II sudėtingumo kategorijos dekorų paviršių dezinfekcija	dm2	3223				
17		Metalo elementų konservavimas	vnt.	12				
18		Gaminio ornamentuoto, reljefinio paviršių valymas, pašalinant užteršimus, dažų, sluoksnius**valymas nuo metalinės cinko skulptūrėlės	dm2	4,1				
19		Metalinių paviršių labai geras dažymas cinko dažais	m2	0,041				
20		Paminklo paviršių (kreivų plane) plovimas	m2	32,23				
21		Sienų iš lauko akmenų paviršiaus restauravimas	m3	0,027				
22		Detalių iš fragmentų suklijavimas-montavimas *armuojant NP armatūra	fragmen- tas	11				
23		Nerūdijančio plieno gaminiai	kg	2,7				
24		I sudėtingumo kategorijos restauruotų paviršių gruntavimas - sutvirtinimas sotinant*pirminio tinko restauravimas girdant kalkiniu vandeniu 3 kartus	dm2	810				
25		Kreivinių mūro paviršių tinko restauravimas, atkūrimas* netekčių atkūrimas granitiniu tinku derinant skaldelės spalvą prie autentiško paviršiaus	m2	1,4				
26		Tinkas mozaikinis (granitinis)	kg	79,94				
27		Paminklo paviršiaus restauravimas, atkūrimas spalviniu tinku	m2	3,88				
28		Spalvinis smulkusis mineralinis tinkas	kg	221,5				
29		III sudėtingumo kategorijos skulptūrų netekčių atkūrimas spalvintu tinku	dm2	2				
30		Spalvinis smulkusis mineralinis tinkas	kg	0,912				
31		II sudėtingumo kategorijos paviršių monochrominis dažymas - tonavimas	dm2	528				
32		III sudėtingumo kategorijos paviršių teksto dažymas metalo spalvos dažais	dm2	4,5				
33		II sudėtingumo kategorijos paminklo paviršių hidrofobizacija	dm2	3224				
34		Remmers hidrofobizuojantis impregnantas silano pagrindu, kreminis Funcosil FC	l	19,344				
		Iš viso už skyrių Paminklo restauravimas						
		Skyrius Betono aikštelės , laiptelių , tvorėlės apvado atkūrimas						
35		Suirusios antrinės betono aikštelės , laiptų, apvado išardymas	m3	3,72				
36		II grupės grunto su betono atliekomis nukasimas rankiniu būdu	m3	36,4				
37		Statybinių šiukšlių išvežimas 25 km atstumu automobiliais-savivarčiais, pakraunant rankiniu būdu	t	66				
38		4 Iki 2-2,4 m gylio duobių grunte gręžimas , kai grunto grupė II, gręžto skersmuo iki 0,3 m	vnt.	12				
39		1 Gręžtinių polių betonavimas, kai gręžinio skersmuo iki 300 mm	m3	1,8				

Eil. Nr.	Darbo kodas	Statybos darbų aprašymai	Mato vnt	Kiekis	Kaina, Eur			
					Darbo užmokestis	Medžiagos, įrenginiai	Mechanizmai	Iš viso
40		Grunto po laiptelių pagrindais tankinimas mažosios mechanizacijos priemonėmis, naudojant žvyrą	m2	11,7	7,02	7,64	4,00	18,66
41		Ertmių po laipteliais užtaisymas, naudojant izoliacines plokštes (apie 362 mm storio putų polistireno plokštės)	m2	11,7				
42		Autentiškų laiptelių dalių sudėjimas į vietą	vnt.	5				
43		Laiptelių su aikštele atkūrimas, įrengiant klojinius	m3	6,95				
44		Autentiškų laiptelių paviršiaus restauravimas	iškloto paviršiaus m2	3				
45		II grupės grunto kasimas rankiniu būdu * tvorelės apvadui	m3	36,4				
46		Tvorelės apvado atkūrimas, įrengiant klojinius	m3	0,86				
47		Elastinių formų stulpeliams pagaminimas	forma	3				
48		Stulpelių atliejimas iš betono su baltu cementu ir pigmentais	liejinis	6				
49		Stulpelių pastatymas	vnt.	8				
50		Naujų betono paviršių geležinimas	m2	49,46				
51		Paviršiaus(aikštelės, laiptelių, apvado) hidrofobizavimas, dažant 2 kartus šepetiu ir dirbant ant žemės (pastolių)	m2	58,2				
		Iš viso už skyrių Betono aikštelės, laiptelių, tvorelės apvado atkūrimas						
		Skyrius Metalinės tvorelės atkūrimas						
52		Sudėtingų grotų atkūrimas, kai gaminio masė virš 40 kg* kalvio darbo metalinės tvorelės atkūrimas pagal analogą	kg	1215				
53		Tvorelės montavimo elementų įklijavimas į stulpelius	vnt.	16				
54		Grotų pastatymas, kai gaminio masė virš 40 kg* met. Tvorelės montavimas tarp betono stulpelių	kg	1215				
55		Metaliinių grotelių paviršių labai geras dažymas emalėmis (glaistant, šlifuojant ir gruntuojant)	m2	42,3				
56		Dažai metalo HAMMERITE juodi kaldintas efektas, antikoroziniai	l	10,575				
		Iš viso už skyrių Metalinės tvorelės atkūrimas						
		Skyrius Kiti darbai						
57		3 Posluoksnių įrengimas mažosios mechanizacijos priemonėmis. 100 mm storio skaldelės sluoksnis	m2	34,25				
58		Dolomito skaldelė	kub.m	4,247				
59		Dirvos paruošimas gazonams rank. būdu II gr.grunte, užpilant iki 15 cm storio sluoksnį augalinio dirvožemio	m2	20				
60		Paprastų, parterinių ir mauritaniškų gazonų užsėjimas rankiniu būdu	m2	20				
		Iš viso už skyrių Kiti darbai						

Eil. Nr.	Darbo kodas	Statybos darbų aprašymai	Mato vnt	Kiekis	Kaina, Eur			
					Darbo užmokestis	Medžiagos, įrenginiai	Mechanizmai	Iš viso
		Kiti darbo užmokesčio priskaitymai						
		Papildomų medžiagų vertė						
		Papildomų mechanizmų vertė						
		Soc. draudimas						
		Iš viso #2 (išlaidos statinio statybos darbams)						
		Statyb vietės išlaidos						
		Iš viso #3 (tiesioginės išlaidos)						
		Indeksas						
		Po indeksacijos iš viso						
		Pridėtinės išlaidos						
		Pelnas						
		Iš viso #4 (su netiesioginėmis išlaidomis)						
		PVM						
		Iš viso #5 (kaina su PVM)						

PROJEKTO DALINĖS EKSPERTIZĖS AKTAS
2025 – 11 – 28 Nr. 617 – KS – (25) /1/2025

Vilnius

**DĖL KRYŽIAUS (14718) NEMUNAČIO MSTL., NEMUNAČIO SEN.,
ALYTAUS R. SAV. TYRIMO, KONSERVAVIMO IR RESTAURAVIMO
DARBŲ PROGRAMOS
STATYBOS SKAIČIUOJAMOSIOS KAINOS NUSTATYMO DALIES**

EKSPERTIZEI PATEIKTOS PROJEKTO DALIES APŽVALGA

1. Statytojas (užsakovas) – Alytaus rajono savivaldybės administracija

2. Projektuotojas –
Projekto vadovė –

Projekto dalies vadovė –

3. Ekspertizei pateikta: tvarkybos darbų programa ir statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo dalis.

Trumpa projekto dalies apžvalga:

Statybos skaičiuojamosios kainos rodikliai (2025-10 kainomis):

Statybos darbų skaičiuojamoji kaina

Iš jos: statybos montavimo darbai

Įrenginiai

Kitos išlaidos

Projektavimo ir inžinerinės paslaugos

Užsakovo rezervas

PROJEKTO DALIES ĮVERTINIMAS

Kryžiaus (14718) Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus r. sav. tyrimo, konservavimo ir restauravimo darbų programos skaičiuojamosios kainos nustatymo dalis atitinka Lietuvos Respublikos įstatymų ir teisės aktų, normatyvinių statybos techninių dokumentų reikalavimus.

Statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo dalį galima tvirtinti.

Dalinės ekspertizės vadovas

UAB „Statybos projektų ekspertizės centras“

Kryžiaus (Uk. KVR 14718), Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus r.

FOTOFIKSACIJA

Paminklas iš priekio

Paminklas iš šono

Paminklas iš nugaros

Paminklas iš šono

Paminklas iš $\frac{3}{4}$

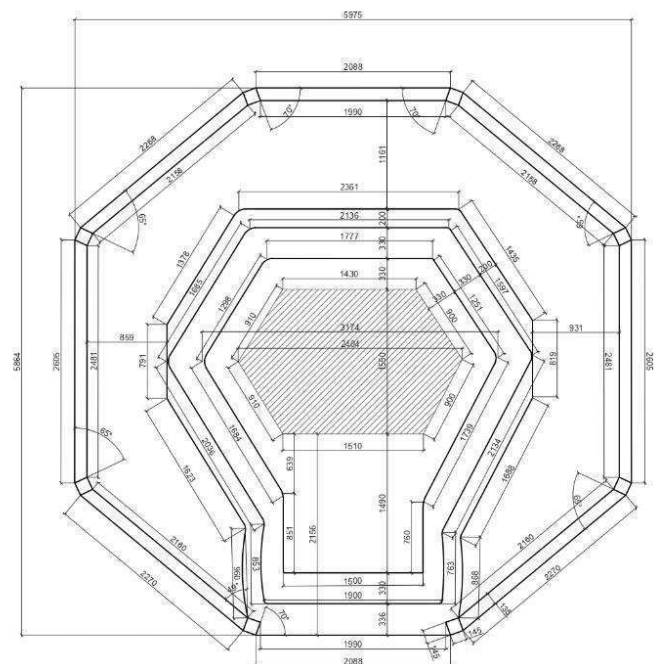
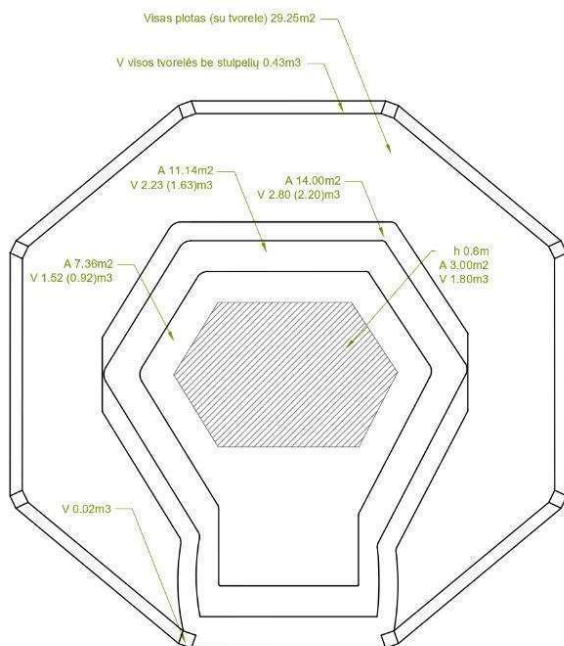
Bendras vaizdas iš toliau, su kalvele.

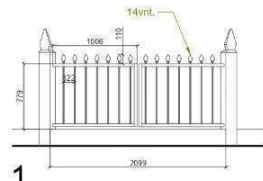
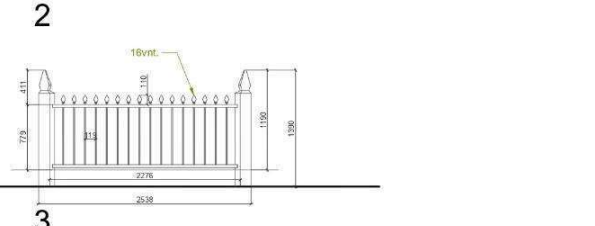
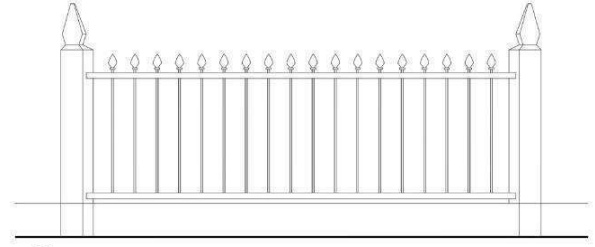
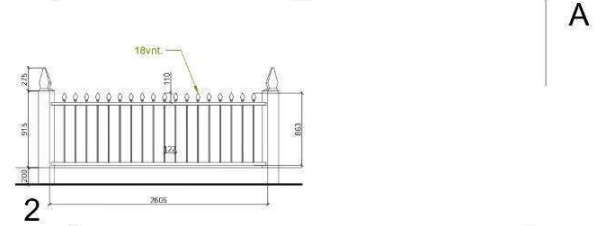
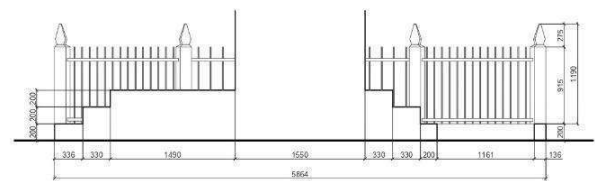
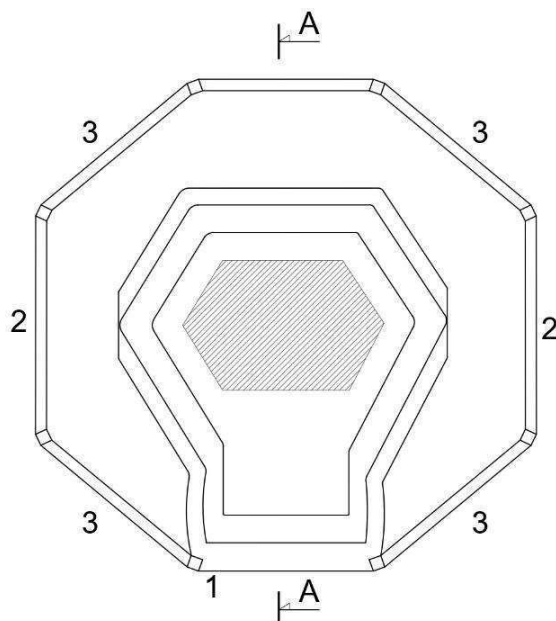
Paminklo vizualizacija

Kryžiaus (Uk. KVR 14718), Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus r.

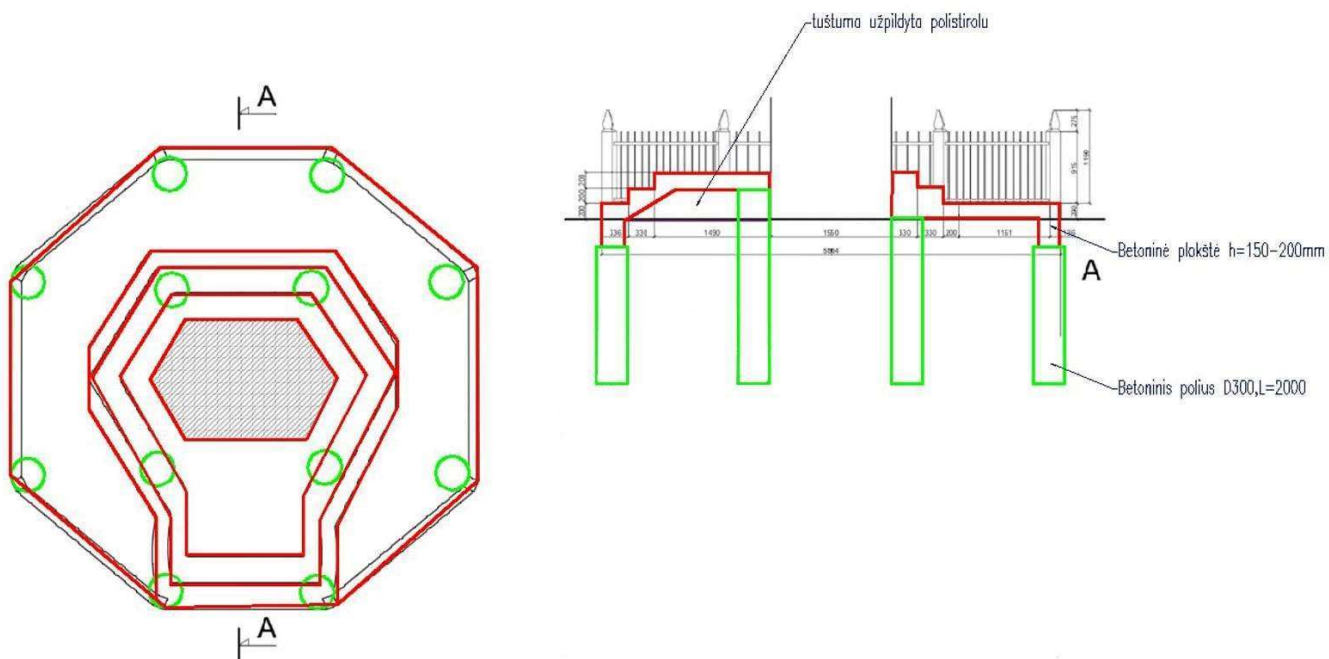
aikštelės, laiptelių ir tvorėlės restauravimo ir atkūrimo brėžiniai

Aikštelės, laiptelių bei tvorėlės apvado brėžinys bei matmenys

Metalo tvorėlės bei aikštelės, laiptelių iš šono brėžinys bei matmenys

Polinių pamatų įrengimo schema

**RESTAURAVIMO TARYBA
TARYBOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS**

Nr. 114-

Vilnius

Posėdis įvyko 2025-10-30 d.

Posėdžio pradžia 9 val.

Posėdžio pirmininkė

Posėdžio sekretorė P

DALYVAVO:

DARBOTVARKĖ:

[redacted] klausimas dėl Nemunaičio Kryžiaus (Uk. KVR 14/18), Nemunaičio mstl., Nemunaičio sen., Alytaus r. tyrimo, konservavimo ir restauravimo darbų programos metodikos.

SVARSTYTA:

[redacted] nusišalino. Cheminių tyrimų metu ant fasadinėje paminklo dalyje esancio teksto pirminiame sluoksnyje rastas bronzos lydinio pudros dažas. Klausimas Restauravimo tarybai – kokią teksto dangos restauravimo būdą geriau pasirinkti ir numatyti programoje:

1. Autentiška technologija – vario-cinko lydinio pudros ir kazeino dažai.
2. Inertiška, patvaresnė technologija – teksto auksavimas aukso milteliais ar lapelinio auksavimo būdu.

Tarybos nuomone teksto auksavimas aukso milteliais ar lapelinio auksavimo būdu labai blizgės ir kontrastuos su paminklo visuma.

NUTARTA:

1. Teksto padengimui nesirinkti teksto auksavimo technologijos.
2. Restauratoriai turi konsultuotis su auksuotojais dėl medžiagų, kurios būtų artimos autentiškai technologijai, bet atsparesnės aplinkos poveikiui.

Posėdžio pirmininkė

Posėdžio sekretorė

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	
Dokumento pavadinimas (antraštė)	
Dokumento registracijos data ir numeris	
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	
Parašo paskirtis	
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	
Sertifikatas išduotas	
Parašo sukūrimo data ir laikas	
Parašo formatas	
Laiko žymoje nurodytas laikas	
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	
Sertifikato galiojimo laikas	
Parašo paskirtis	
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	
Sertifikatas išduotas	
Parašo sukūrimo data ir laikas	
Parašo formatas	
Laiko žymoje nurodytas laikas	
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	
Sertifikato galiojimo laikas	
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	
Paieškos nuoroda	
Papildomi metaduomenys	

